www.svoboda-news.com

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ЦІНА ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXII. — Ч. 191. — Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 16. серпня, 1924.

VOL. XXXII. — No. 191. — Jersey City, N. J., Saturday August 16, 1924. — THREE CENTS

Приїзд грецько-католицьких епископів до Злучених Держав

НЮ ЙОРК, Н. Й., 14. серпня. — Сьогодня о 9-ій годині вечером приїхали сюди грецько-католицькі епископи др. Константин Богачевський і Василь Такач кораблем Мавретанія.

В почекальні Кюнерд Лайн привитали їх грецько-католицькі священики, галицькі і підкарпатські та цивільні громадяни і громадянки, теж галицькі і підкарпатські.

По короткому привитанню оба владики в товаристві зібраних священиків і цивільних земляків удались до тутешньої угро-руської і української католицької церкви. По молитві і по відспіванню многоліття всі удались до готелю Пенсилвенія, де приготовано вечерю.

На вечерю прибуло до 150 осіб, Галичан і Підкарпатян, духовних і цивільних. Прибув також український католицький епископ з Канади Н. Будка, котрий був провідником вечірнього зібрання і засів межи двома новоприбувшими владиками.

Нових епископів привитали: адміністратор галицької дієцезії о. П. Понятишин, адміністратор підкарпатської дієцезії о. Мартяк, голова Соєдинення Югас, голова Собрання Ко-, голова Обєднання о. В. Сполітакевич, секретар Провинції Е. Якубович і інші.

Зібранне закінчилось промовами владик о. Такача і о. Богачевського.

Епископ Богачевський виїздить завтра, в пятницю, 15-ого с. м., пополудні до Филаделфії обняти урядованнє.

БІДНІ ЛЮДИ НЕСПОДІВАНО СТАЛИ ВЕЛИКИМИ БОГАЧАМИ, ПРОДАЮЧИ НІМЕЦЬКІ ВОЄННІ БОНДИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 14. серпня. — На фінансовому ринку в Ню Йорку сталася знову небувала подія.

По заяві німецької делеґації в Лондоні, що приймає плян Доса, зачали воєнні позичкові бонди Німеччини несподівано іти ціною вгору. Таксамо стали іти вгору і передвоєнні пруські позичкові ноти і муніципальні позичкові бонди міста Берліна, Гамбурга і т. д.

Ще недавно можна було купити німецькі державні і муніципальні позичкові бонди по казково низьких цінах, тепер же вони вже ПІДСКОЧИЛИ ВГОРУ 350 РАЗІВ, А НАВІТЬ І 1,000 РАЗІВ, і власники їх зачали випродувати і несподівано ставати богачами.

Один бідний Ірляндець в Ню Йорку недавно купив тут в одному банку німецьких воєнних бондів вартости 50,000,000 марок за $375. В сих днях він їх продав за $87,000 і несподівано став богачем.

Один теж незаможний Італіянець купив німецьких воєнних бондів вартости 100,000,000 марок за 700 долярів. Він заждав з ними донині і продав їх за $700,000, себто 1,000 РАЗІВ БІЛЬШЕ.

Таких випадків є дуже богато. Люди просто як божевільні вганяють тепер і купують та продають німецькі позичкові бонди.

Деякі тутешні великі банки видали осторогу перед дальшою спекуляцією німецькими позичковими бондами, кажучи, що се хвилеве явище.

Безперечно, богато вже заробило і ще може заробити, але якщо сі бонди несподівано впадуть, так можуть і стратити.

НІМЦІ ЗА ЛА ФОЛЛЕТОМ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 14. серпня. — Американські Німці, зорґанізовані в Штойбен Сосаєті оф Америка, постановили голосувати при президентських виборах на Ла Фоллета.

Вони кажуть, що він одинокий зможе загоїти воєнні рани.

ДЕМОКРАТИЧНА ВИБОРЧА КАМПАНІЯ НА ЗАХОДІ.

ШИКАГО, Ілл., 14. серпня. — Голова Демократичного Національного Комітету, Клем Л. Шейвер, приїхав сюди нині отворити західну головну кватиру для демократичної виборчої кампанії.

Він обговорить тут з демократичними лідерами плян поїздки Джана В. Дейвиса на Захід.

Дейвис виголосить промову в Коломбос, Огайо, дня 26-ого с. м., а відтак поїде відтам на дальші промови на Захід.

КАНДИДАТСЬКА ПРОМОВА КУЛИДЖА.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 14. серпня. — Кулиджа повідомлено нині офіціяльно про іменованнє його республиканським кандидатом на президента.

Із сеї нагоди виголосить він кандидатську промову, в якій заявився проти необмеженого поселення і використання природних скарбів і проти свобідної торговлі, а за ощадностю, за зменшенням податків, за миром, за світовим судом і за новою міжнародною конференцією у справі міжнародного права.

РЕПУБЛИКАНЦІ ВІРЯТЬ В ПОБІДУ.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 14. серпня. — Републиканські лідери, котрі приїхали сюди на промову Кулиджа, запевняли його, що вони вірять в його побіду при сьогорічних президентських виборах.

Вони кажуть, що хотяй Ла Фоллет має симпатії на Заході, то всетаки тамошні стейти здобуде не він а Кулидж. Також числять на Ню Йорк, а навіть і на Ню Джерзи.

РЕВОЛЮЦІЯ В БРАЗИЛІЇ.

БУЕНОС, АЙРЕС, столиця Арґентини, 14. серпня. — Із Сантос, в Бразилії, повідомляють, що федеральне військо далі вгонні за повстанцями в провінції Сао Павло.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ШПИГУНИ.

В Анґорі, столиці Туреччини арештовано російських військових аташе та конзулів під замітом шпіонажі. На ноту радянського союзного уряду в цій справі відповів турецький уряд, що не лише не звільнить арештованих, але зірве дипльоматичні зносини якщо не припинять комуністичної пропаґанди.

ҐАЗЕТИ І ЧИСЛО НАСЕЛЕННЯ.

Один статистик обчислив продукцію ґазет у відношенню до густоти населення. Сконстатував, що і найбільші осередки не мають розмірно найбільшого числа часописів, лише зовсім противно. У Лондоні прим. одна ґазета припадає на 150.000 мешканців, Берлін друкує одну ґазету для 85.000 мешканців. Потім слідують: Париж із одним часописом на 75.000, Рим і Будапешт на 70.000, Прага з одною ґазетою на 33.000 мешканців.

ЗАЗДРЯТЬ КНЯЗЯ.

Паризькі часописи заздрять Анґлії, що має свого Дельського князя, майбутнього короля, який має повну свободу у суспільному життю: може стискати рук узвичайного смертника, усміхатись, роздавати нагороди, брати участь у перегонах та зїздах, виголошувати промови, одним словом: єднати свободу неофіціяльних виступів з офіціяльними впливами наслідника престола.

ВИБУХИ ЕТНИ.

Вибухи Етни пояснюють собі сицилійські селяне ось так: Згудають леґенду, котру переняли з старої грецької мітольоґії. Леґенда каже таке: Коли в давних часах Сицилійці зайняли остров, панували ще там боги. Лише Сицилія виглядала тоді инкаше, як сьогодні. Цих циклопських володарів острова Сицилії, після довшої боротьби побороли люде. Останні циклопи, яким вдалось виратуватися на гору Етну, котра тоді була від Сицилії відділена каналом. Нинішні Сицилійці, як стали одиноким господарем острова, відділили зовсім останки циклопів, так що вони в більшости вимерли з голоду. Циклопи не мали ніякоїя поживи, тому поїли дерева, які були в середині гори. Але вкінці лішов найстарший із них до отвора гори і кричав, що сили, Сицилійцям, що він і його товариші готові служити їм, як раби, лише хай дають їм поживу. Сицилійці не вірили їх словам, не хотіли змилосердитися. В розпуці загрозив старший циклоп, що Сицилійці дадуть тисячі літ терпітимуть за „монгевицькиї жорстокість". На потвердження своїх слів тупнув ногою об землю. В одну хвилю не стало останнього циклопа. Гора бухнула димом і димом. Цей перший землетрус зедлив Сицилію з Етною. З цього часу була сицилія жертвою гніву богів і буде так довго, поки не мине 10.000 літ. Мешканці Сицилії вірують в це пророцтво на потвердження своїх поглядів подають це, що найшли камінні домовини, для людей, високі трицять стіп. В Ґіреті, одним із найстарших місточок на Сицилії найшли три камінні фіґури великанів, котрі на раменах держать солідно збудовані палати.

БАТЬКО ПИСАЛЬНОЇ МАШИНИ.

Цього місяця умер у Копенгазі, тихо і непримітно винахідник першої машини до писання Яков Петерс. У р. 1868 він одержав засвій винахід золоту медалю. Але патент на винахід одержали два місяці пізнійше Американці: Шолес, Суле і Ґліден. Вони стали богатими і славними а Петерс продовжував бідне життя вчителя органіста. Не треба розписуватися про величезне значіння цього винаходу, який став необхідним предметом писаного мистецтва і спонукав до винаходу писальної друкарської машини, про яку мріють усі наші редакції.

КРАВЕЦЬ — ҐРАФОЛЬОГОМ.

Кравецький чеядник у Львові Таляґа, не маючи праці, вивісив на своїх дверях обяву: „Ґренографольоґ" і на подвірю в шопі злаштував собі таємний кабінет з ріжним „маґічним" приладдям, де ворожив людям майбутнє з їх вдачі. З цього підприємства мав він не поганий дохід, поки поліція не не перешкодила його діяльности.

ЖІНКИ ВИНАХІДНИЦІ.

Льондонський патентовий уряд звідомляє, що в останніх часах опатентовано чотириста винаходів, зроблених жінками. І взагалі — подає той уряд — число жінок винахідниць заєдно збільшається. У винаходах апаратів, що належать до домашнього ужитку жінки бувають більш практичні, як мущини. Між новими патентами жінок-винахідниць находяться між іншими: прилади до праня що дуже улекшують працю, уліпшення в печах, притримувачі при ношенню страв, спортові убранка для дітий, складані столи та стільці, діточі забавки.

ЖІНОЧИЙ ОСМІХ — 75.000 ФРАНКІВ.

Гарна париська артистка мадам Жан Люган, потерпіла автомобілеву катастрофу й була трохи ранена на лиці. Зранення загоїлися, але остали знаки на зранених місцях. Артистка зажадала судовою дорогою відшкодування 75 тисяч франків. Вона каже, що тепер опоганена краса її лиця і що не всилі більше очаровувати своїм осміхом. Мадам Люган їхала автом із богатим корабельним власником Відалем і біля Пленоасо прийшло наслідком неуваги Відаля до автомобілевої катастрофи. Відаля покарано карою 50 франків за неувагу, а мадам Люган жадає аж 75.000 франків. Відаль предкладав їй 5.000 фр., але вона не хоче.

З ЖАЛЮ ЗА ПСОМ ПОПОВНИЛА САМОВБИВСТВО.

Таке приключилося в Парижі. Одна богата Американка відібрала собі життя, бо не могла переболіти смерти свого улюбленого пса. Нещасливим припадком переїхав автомобіль собачку мадам Вінфред Говел-Гаґон. Пані Гаґон попала в таку розпуку і душевне пригноблення, що чоловік її порадив їй виїхати на Ріверу. Думав, що там позабуде свою журбу, тугу. Незабаром пані Гаґон вернулася у Париж і там її одного ранку найшли в постелі готелю мертву. Лікарські оглядини виказали, що поповнила самовбивство підчас замрячення ума. І її чоловік потвердив, що так дуже тужила за песиком, отже рішилась на самогубство.

М. ГРУШЕВСЬКОМУ ПОВЕРНЕНО БУДИНОК.

Президія ВУЦВК-ту рішила передати академікові М. Грушевському в доживотне користування флігель у дворі його бувшої камяниці у Києві.

ЧИ ВИ Є ПЕРЕДПЛАТНИКОМ „СВОБОДИ"

КОЛИ ЩЕ СЕЙ ЧАСОПИСИ НЕ ПЕРЕДПЛАЧУЄТЕ, ТО ЗАЧНІТЬ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ ЇЇ СЕЙЧАС.

„СВОБОДА" є найбільшою зі всіх українських часописий в новім і старім краю.

„СВОБОДА" виходить кождого дня з виїмкою неділь і свят.

„СВОБОДА" подає цікаві новини американські і краєві.

„СВОБОДА" також подає найдокладніші відомости з теперішних подій з старім краю.

ПЕРЕДПЛАТА ВИНОСИТЬ:

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ	НА ЦІЛИЙ РІК	$ 7.00
„ „	НА ПІВ РОКУ	$ 3.75
„ „	НА ТРИ МІСЯЦІ	$ 2.00
В ДЖЕРЗИ СИТІ, КАНАДІ І ЗА ГРАНИЦЕЮ:		
„ „ „	НА РІК	$10.00
„ „ „	НА ПІВ РОКУ	$ 5.00
„ „ „	НА ТРИ МІСЯЦІ	$ 2.75

Звертається увагу, що на кредит нікому не висилається часописи.

"SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

ДРУКАРНЯ У. НАРОДНОГО СОЮЗА „СВОБОДА"

виконує старанно, дешево і на час всякі друкарські роботи як:

СТАТУТИ, ПРОГРАМИ І ТІКЕТИ НА КОНЦЕРТИ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ, ПІКНІКИ І БАЛИ, ЯК ТАКОЖ КОВЕРТИ І ЛИСТОВІ ПАПЕРИ ДЛЯ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦЬ.

Проситься всі відділи У. Н. Союза удаватися зі всякими замовленнями до своєї власної друкарні на адресу:

"SVOBODA", — 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

Німці з Французами ще не порозумілись у справі Рурщини

ЛОНДОН, 14. серпня. — Німецькі і французькі делеґати досі ще не порозумілись щодо рішення опорожнення Рурщини.

Французи стоять уперто при свому домаганню, щоб їх окупаційна армія осталась та ще рік по підписанню умови. Німці на се не хотять пристати і справа застрягла.

Німецький міністер закордонних справ Штреземан предложив щоби Франція опорожнила нападений край до 8 місяців і можливо, що під впливом Анґлії й Америки прийде вже до згоди на сій підставі.

ГОВОРИТЬ ПРО КОНЕЦЬ ЕСПАНСЬКОЇ МОНАРХІЇ.

ПАРИЖ, 14. серпня. — Проф. Міґуель Унамуно, котрого з початком сього року прогнала еспанська влада, написав статтю в тутешньому дневнику Котідіян, в якій каже, що вже неможливо далі удержати монархію в Еспанії.

Він заповідає, що теперішня невдача Еспанії в Мароку (в Африці) буде могилою Габсбурсько-Бурдонської династії в Еспанії.

ПЛАТНІ В АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ, 14. серпня. — Членам австрійського правительства і парляменту підвисшено платні.

Тепер президент Австрії мати-ме річно $7,500, премієр $2,750, міністри по $3,250, намісники країв по $2,250 і посли по $1,750 річно.

ЛЬОЯЛЬНІСТЬ ДЛЯ ГОЛОВИ ФАШИСТІВ.

НЕАПОЛЬ, Італія, 14. серпня. — Тут відбувся зїзд командантів національної міліції фашистів (фашистського війська).

Зїзд вислав телеґраму до премієра Муссолінія, в якій запевнює його про неодмінну льояльність йому 118,000 міліціонерів.

ЗАСУДЖЕНА ПОРОДИЛА ДОЧКУ.

БЕРНО, Чехо-Словаччина, 14. серпня. — Тут недавно засуджено на смерть Марію Ганїку за убитте її чоловіка. Одначе виконанне присуду відложено з причини, що вона мала породити дитину.

Тепер Ганїка породила дочку і влада має виконати екзекуцію.

УРОЖАЙ В АВСТРАЛІЇ.

ЛОНДОН, 14. серпня. — Офіціяльні обчислення подають, що сьогорічний збір пшениці в Австралії виносити-ме 140,000,000 бушлів.

Торічний збір пшениці в Австралії виносив лише 123,000,000 бушлів.

ПОВЕНІ В КИТАЮ ЗНИЩИЛИ ДЕСЯТКИ ТИСЯЧ СІЛ.

ШАНҐАЙ, Китай, 13. серпня. — В Китаю розлились величезні повені, які нищать або і змітають з лиця землі десятки тисяч сіл.

Наслідкомсих повений міліони народу вже остались бездомними, а найменьше вже 50,000 осіб потонуло.

Матеріяльні шкоди необчислені.

Тисячі збігців напливають до Пекінгу, столиці Китаю.

ЖЕРТВИ ПОВЕНИЙ В КИТАЮ.

ПЕКІНҐ, столиця Китаю, 14. серпня. — Наслідком небувалих сьогорічних повений в Китаю потерпіло 15,000,000 населення.

Правительство обчисляє, що потребувати-ме $20,000,000 на допомогу для них.

ПОЛЬЩА ЛАГОДИТЬСЯ НА ЗАСІДАННЄ ЛІҐИ НАРОДІВ.

ВАРШАВА, 23. липня. — Як подають з достовірних жерел, польське міністерство закордонних справ цілою силою тари робить приготовання на найблизше засідание Ліґи Народів. Протягом послідного тижня визначено польським делеґатам витичні лінії, після яких вони мають поступати на засіданню. До ляцької делеґації будуть входити сі члени: Скінський, Лукасевич і Арцішевський.

СУЧАСНИЙ СТАН НА УКРАЇНІ.

ПРАҐА, 28 липня. — Руїнницька робота большевицької влади, яку розпочала вона на Україні після окупації, і далі співяється. Страшне економічне знищенне краю довело до нового голоду, який все тріпійше насувається на Україну, а разом з тим насовується й деморалізація населення. Важко передати той жах, яким дишуть приватні листи з України. „У нас тепер діється щось страшне, — пишуть з Київщини, чим далі, стає гірше й гірше. В останніх днях почали грабувати на селах кооперативи. Діється страшна неправда, а до того ще немає дощів. Одним словом зі всіх боків лихо... „Продналог" будуть брати по 10 карб. з десятини. Отже, доведеться віддати всеький хліб".

Так ще ніколи не доводилось жити", — пишуть з іншого місця, — „посуха нечувана, неврожай, доводиться продавати останню худобу. „Продналоги" ростуть; дітий за „невзнос" плати викидають перед самими іспитами зі школи"... і т. д.

В кожному листі розпучливі благання про допомогу конаючих в муках під большевицьким гнітом.

А в сей час бувші „революціонери", а теперішні „інтеліґенти" Штефани і Ко. підпісують вірнопідданчі заяви перед російськими „червоними" генерал-ґубернаторами та вихвалюють їх „плодотворну" діяльність.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:

Цілий період в року	
На рік	$ 7.00
На пів року	$ 3.75
На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.	
На рік	$10.00
На пів року	$ 5.00
На три місяці	$ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:

Поодиноке число три центи.	
На рік	$ 7.00
На пів року	$ 3.75
На три місяці	$ 2.00
В Америці Сент і заграницею.	
На рік	$10.00
На пів року	$ 5.00
На три місяці	$2.75

Не можу міняти адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

В Кінці [illegible] висилати гроші якщо на т. зв. Foreign Money Order, Express Money Order або Registered Letter.

Address: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ДО ФРАНЦУСЬКИХ ПОЛІТИКІВ.

До ХВАЛЬНОЇ РЕДАКЦІЇ СВОБОДИ.

Сим маємо честь подати Вам текст листа, який „Управа Союза Українських Журналістів та Письменників" розіслала на руки кождого з французьких політичних та громадських діячів, які підписали дня 5-ого травня с. р. протест проти білого терору в Польщі.

Сей лист звучить:

Високоповажаний Пане:—

Дня 14-го березня, 1923, конференція амбасадорів у Парижі, задовольняючи імперіялістичні змагання Польщі, санкціонувала й леґалізувала її панованне над українськими землями на схід від етнографічної Польщі без огляду на волю населення тих земель.

Таким чином конференція амбасадорів покинула величезну частину етнографічно-одноцільної території, заселеної понад девятьма мілінонами людий, території, що й так, через своє положенне на кількалітньому терені війни (Перемишль, Львів, Дрогобич, Борислав, Станиславів, Коломия, Холм, Володимир, Луцк, Острог і інші) вийшла зі світової війни страшно винищена, на дальший економічний визиск, на політичне поневоленне, на певну культурну руїну.

Винещенне корінного українського елементу, що становить на сих землях понад 70% усього населення, — се мета сучасної Польщі, передана теперішньому поколінню історичною Польщею. До тої мети Польща змагає всіми силами та з певною безоглядностю, від часу закінчення світової війни, коли то вона тількищо сама визволившись зпід чужого панования при фінансовій і технічній допомозі тодішнього французького уряду, огнем і мечем найшла на українські землі, що зорганізувались були з кінцем війни в незалежну державу, і позбавила їх політичної вільности, здобутої тяжкими зусиллями українського народу.

День 14-го березня, 1923, стався для українського народу, засудженого того дня на страдницьке житте під польським ярмом, двом загального горя і смутку. Того дня Імя тої Франції, що колись приневолила реакційний світ шанувати права людини і що й за останньої війни пристала до гасла самовизначення народів, імя тої Франції мусіло стратити серед Українців свій ідейний зміст і свою вагу.

Тимчасом на наше велике вдоволенне дня 5-го травня с. р. в одній частині французької преси появився перший отвертий і голосний протест скріплений підписами найвидатнійших духових провідників французької нації, протест проти несамовитих варварств, що лютують в Польщі. Тим піднесено крайчик завіси бодай з того одного боку польського режіму, що його закривають тюремні стіни.

Поміж народами, покинутими на ласку — неласку польського панования, найтяжші муки доводиться терпіти найбільшому з тих народів — українському, що творить велику збиту територіяльну цілість і здавен-давна є предметом польських імперіялістичних посягань на Сході.

Яко уповажнений представник бажань і цілий усіх своїх членів, по розсіваних на еміґрації по ріжних краях старого й нового світа, Управа „Союза Українських Журналістів і Письменників" дозволює собі висловити Вам, Високоповажаний Пане, як найщирійшу подяку за те, що Ви, поклавши своє славне імя під той протест, стали в обороні людського достоїнства, зневаженого в особі українського народу.

Тим своїм благородним учинком Ви, Високоповажаний Пане, скріпили в серцях українського громадянства надію, що величне гасло права народів на самовизначенне, гасло, що під його стягом український народ проливав ріки крови в боротьбі за свою вільність і незалежність, що се гасло не сміє залишитись пустою фразою, яка мала свою хвилеву мету і вартість вчасі змагання народів, але що воно мусить найти пошанівок і приложенне також до великого українського народу.

Прийміть, Високоповажаний Пане, вислови нашої глибокої пошани.

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ І ПИСЕМЕННИКІВ
О. ОЛЕСЬ, голова Управи;
І. МАЛЕЦЬКИЙ, ДР. В. КУШНІР, ДР. В. СІМОВИЧ,
ДР. В. СТАРОСОЛЬСЬКИЙ, ГР. Х. ЯРЕМА І ЮР. ТИШЕНКО-СІРИЙ, члени Управи.

АДРЕСА ОБЄДНАННЯ:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

Туди посилайте свій народний податок!

Посилайте негайно і питайте всіх знакомих Українців, чи сповнили вже сей свій обовязок, чи заплатили національний довг!

ЩЕ ОДИН ВОРОГ НАРОДУ.

Уступленне Миколи Пашича. — Кабінет „національних меншостей" в Югославії. — Можливі зміни в положенню української еміґрації.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Нинішний рік без сумніву ввійде в політичну історію Европи, як у рік упадку „старих богів". Скільки їх вже пішло свого року в безвість! Ленин у Росії, Венізелос у Греції, Міберан у Пуанкаре у Франції... Тепер у царство тиней пішов іще один політик старої школи — сербський „диктатор" Микола Пашич. Назву „ворога народу" треба й до Пашича прикладати з певними застереженнями. Він без сумніву любив свій нарід і свій край, але любив його й служив йому по своєму.

Перед Сербією та Сербами Пашич безперечно має великі заслуги. Опинившись на чолі сербського політичного життя ще на початку 80-х років, він вже тоді ясно й твердо визначив собі свою політичну й національну мету: **розширити ґеоґрафічні границі Сербії та укріпити її становище на Балкані.**

Кілько разів Пашич був змушений тікати з рідного краю. Над ним свого часу тяжіли вирок смерти й засуд до 20-літньої вязниці. Але хитрий балканський лис усе знова виплював і знова починав снувати нитку своїх політичних інтриґ.

Світова війна була поставила на карту всі здобутки Пашичевої політики. Сербія була знищена, її армія розбита, її уряд на вигнанню. Але Пашич не вирікався своєї національної програми, їздив з Петербурґу до Парижа, з Парижа до Лондону, десь добував гроші збирав недобитки сербської армії, аґітував, підбадьорував... Кінець війни рівночасно був і **тріюмфом Пашичевої політики.**

Вступивши у війну малим королівством, Сербія вийшла з неї **великою державою**, найбільшої на Балкані. Сталось те, про що Пашич і мріяти не смів. Сербія дістала не тільки всі свої етноґрафічні землі, але ще Хорватію, Словенію, Чорногорщину, Боснію, Герцеґовину й добрий шмат Македонії. З Сербії зробилась **Югославія**, зробилось велике „королівство Сербів, Хорватів і Словінців". Великі природні богацтва, вигідне ґеоґрафічне положенне, право на німецькі відшкодовання — це все пророкувало новоповсталій Югославії найкращу будучність.

І це все було в першій мірі заслугою Миколи Пашича. Але, бувши до того часу янголом-хранителем **сербського народу**, його щирим слугою та провідником, Пашич від цеї хвилини зробився **злим ґенієм** нової Югославії, **гальмою** на її ногах, **погрозою** для її дальшого нормального розвитку.

Як могла статись така раптова зміна? Сталась вона тому що Пашич не зумів у слушній хвилині **відійти**, усунутись від державних справ, відпочити на заслужених лаврах. Це — нещастє не одного Пашича, а багатьох великих людей...

Все довкола Пашича змінилось. З одноцілої **національної держави**, населеної виключно Сербами, нова Югославія зробилась **державою національностей**, в якій Серби становлять меншість. Росія, на яку Пашич ціле життя орієнтувався розбилась і перестала істнувати, як міжнародня сила. Австро-угорська монархія, з якою Пашич ціле життя боровся, також зникла. Змінилась ціла внутрішня й зовнішня ситуація — тільки сам Пашич не змінився.

Це й було його особистою траґедією, як і траґедією нової Югославії. Пашич ніколи не мав щасливої руки у внутрішній політиці. Він це й сам знав і разураз полишав внутрішню політику кому-небудь зі своїх товаришів (напр. Протичеви), а сам виключно віддавався закордонній політиці. Але на полі міжнародної політики Сербія устами Пашича сказала своє останнє слово й добилась свого / найбільшого тріюмфу ще в 1919 році. Пашич мав би тоді уступитись і полишити иншим, новим діячам занятись внутрішнім упорядкованнєм нової великої держави. Він цього не зробив і за це лежить тепер повалений і зненавиджений.

Пашич почав „упорядковувати" нову державу старими методами. Вихований на преклоненню перед старою царською Росією, він і з нової Югославії хотів зробити **централізовану державу.** Югославія мала істнувати лише на папері. У дійсности мала бути **Великосербія**, иншими словами — балканська **тюрма народів.** Цілою державою Пашич хотів тиючи всі права, потреби й жадання несербських країв, несербських народів.

Почалась боротьба з диктатурою Пашича, **боротьба за Югославію.** На чолі цеї боротьби стояли: хорватський провідник **Стефан Радич**, словінський— **др. Корошець** і боснійський **др. Спаго.** Останніми часами до цеї боротьби прилучились і сербські демократи під проводом **Люби Давидовича.** Самі Серби побачили, що так далі не йде, що держава, замісць консолідуватись — розлазиться, що всюди зростає невдоволенність, що короткозора Пашичева політика тільки зорює ґрунт для іреденти й большевизму. Пашич боровся, як лев, але кінець-кінцем мусів піддатись.

Новий Югославянський кабінет, складений дня 27. липня, є кабінетом „опозиційного бльоку", себ-то всіх партій і груп, що пробовували політику Пашича. До нього ввійшли названі вище провідники опозиційних партій, крім Радича, якого нема ще в Югославії, бо штовхнула його в обіймм московських большевиків. Та для Хорватів зарезервовано три місця в кабінеті, й містоголова хорватської селянської партії **др. Мачек** наперед запевнив новий кабінет, що Хорвати його всіма силами підтримають. Незабаром поверне додому й Радич, який вже не має тепер ніякої причини залишатись до большевиків, бо з його оку це лише було актом розпуки.

Консолідації Югославії, таким чином, ніщо більше не стоїть на перешкоді.

* * *

Поворот в югославянській політиці, помимо свого загального й місцевого значіння, може спеціяльно відбитись дуже корисно на положенні української еміґрації в Югославії.

Знавці місцевих обставин числять кількість „російської" еміґрації в Югославії приблизно на **двадцять тисяч.** З цеї кількости **є принаймі половина Українців.** У врангелівській армії, яка майже в цілости переселилась до Югославії, було **70% Українців.** Самих **кубанських козаків**, отже знов-таки Українців, є в Югославії близько 10 тисяч.

Та марно ми стали б шукати в Югославії за свідомими Українцями. Вони затаїлись. Вони мусіли затаїтись. Бо московська чорна сотня мала за Пашича повну волю й робила в Югославії, що хотіла. Досить було якому-небудь студентови назвати себе Українцем — і його негайно позбавлювано допомоги. Досить було якому-небудь військовому назвати себе Українцем — і його негайно садовлено під арешт або посилано на тяжкі роботи.

Найкраще українські еміґранти почували себе в Хорватії, в Загребі. До певної міри так саме у Словенії, в Любляні. Там їх розуміли, там їм співчували, бо голодний найкраще розуміє голодного. Але для Білгороду, для офіціяльної, урядової Сербії, ніяких Українців не було, не сміло бути. Зовсім як у добрій, старій Росії часів Валуєва й Толстого.

Таки істан річей мусить нині скінчитись. До Пашича та його міністрів, що стояли на засаді „єдиної-неділимої Сербії", могли промовляти лише такі еміґранти, що стояли на засаді „єдиної-неділимої Росії". До нового кабінету, що стоїть на засаді „повного заспокоєння всіх національних і місцевих жадань", зможуть промовляти й такі еміґранти, що в сфері бувших російських відносин домагаються того самого. Зможуть отже промовляти й Українці.

Треба сподіватись, що найбільш активні елементи зпоміж української еміґрації в Югославії скористуються наступившою зміною обставин і не пропустять нагоди, щоб поставити себе хоч би так, як себе поставила українська еміґрація в Чехословаччині.

Прага, 1. серпня.

Радянин.

ОБРАЗОК З ПОЛЬСЬКОГО СОЙМУ.

Дня 9. липня с. р. велися в польському соймі наради над проектами трох законів про мову в адміністрації, судах і шкільництві. В сій справі забирали голос представники національних меньшостий. В часі їх промов сипались зі сторони соймової правиці найординарнійші оклики, лайки та погрози. Крики не надставали ані на хвилину. Маршалок кілька разів перериває дискусію, проти чого завзято поротестували національні меньшости.

Посол Прилуцький (Жид) на знак протесту крикнув на адресу сойму: То „лайдацтво", а послови Добії, який накинувся на нього з лайкою, кликнув у відповідь: Мільч, бидле! Добія кинувся на Прилуцького; почалась бійка, в якій Прилуцького побито таки в соймовій салі. Маршалок оголосив що Прилуцького і Добію виключається з трох соймових засідань і перервав дискусію.

Вчасі ж почалась бійка на коридорі. Прилуцький вдарив кілька разів Мантериса, який бив його в соймовій салі разом з Добією. В оборону Монтерисови прийшли його колеґи і тяжко побили Прилуцького.

Невимовні крики, огидні лайки і безстидні погрози сипалися в сторону представників національних меньшостий. Особливо безстидні крики і лайки неслися в хвилину промови білоруського посла Тарашкевича, який заявив, що білоруський нарід не приймає таких законів і домагається евакуації польської адміністрації з білоруських земель, в ціли утворення там білоруського робітничо-селянського уряду.

Однак до найбільшої загорелости і звиродніння дійшли вислови ненависти до тих національних меньшостий, для яких саме ухвалювано сі „ущасливлюючі" закони зі сторони польських соймових угруповань, коли на соймову трибуну виступив український посол Андрій Пащук і почав свою промову в українській мові. В той час саля соймових засідань нагадувала все, тільки не сойм. Один невгаваючий рев, проклони й найординарнійші видумування посипались проти бесідника, який став в обороні прав української мови.

БАГАЇ І БАГАЇСТИ.

З початком минулого століття виступив у Персії молодий чоловік Алі Могамед, що назвав себе „Баб". Баб — значить — ворота. Отже ворота, котрими люде можуть прийти до впізнання Бога. Цей Баб зєднав був собі богато прихильників, сторонників. І тому яко невигідного розстріляно його в Теврізі 1850 р., за наказом мулаґів (перських священиків). Позбулись його на політичного проступника, хоч він лише голосив закони Божі виконував їх.

Але вже 1863. року виступив новий провідник такого руху, перський вельможа. Прихід його заповідав іще Баб. І цей новий пророк назвав себе „Бага'олаг" „світило Росподне". Наука, яку він проповідував, вийшла у перській і арабській мові. І його переслідували. І він умер на засланню 1892. року в Акка в 75-ому році життя. Отже основником цієї нової віри був Баб (Мірза Алі Могамед); розяснював і поширив її Бага о'даг, а продовжав проповідувати її його найстарший син „на якого барки мав впасти його плащ", — Абдул Бага Аббас „слуга Бога і людей". Підчас війни Абдул Бага жив у Лондоні і Парижі, був у Німеччині, Відні, Будапешті й там виголошував промови. Останні роки проживав у Гаїфа. Часто відвідували його европейські прихильники, головнож Англійці й Англійки. Там умер в падолисті 1921 р.

Щож хоче наука Багаї? що хочуть „багаїсти" — діти сонця? Вони поставили собі за ціль: людство — яке вони вважають одиницею (Ви всі є листя одного дерева і каплі одного моря") — в правді злучити в один союз народів. Союз цей мав би основуватися на політиці, але головно на пізнанню душі, що всі люде то брати і сестри, які взаїмно, повинні любитися, помагати собі, щоби здійснити величаву заповідь Божу. „Ці руйнуючі війни, ці безкорисні суперечки мусять скінчитися. Мусить прийти мир усіх мирів". „Чоловік не повинен так дуже величатися цим, що любить свою батьківщину, як радше цим, що любить людство!" „Земля не належить одному чоловікові, але всім людям. Земля не є батьківщиною чоловіка, а його могилою. За могили свої ведуть люде війни!" Багаїсти хочуть людство перемінити в одну семю, хочуть, щоби правда була найвище. Рівноправність чоловіка й жінки, світовий мир, світова мова, розвязка економічних питань, міжнародній мировий суд, це також домагання багаїстів. Отже цей молодий Перс виставив іще 1863. р. домагання подібні до Вилсонових.

Ідеї багаїстів без сумніву добрі й величні; любов ближнього, любов народів.

„Ах сини духа" — каже Бага о'лаг говорити батьковому духові — „я вас зоґатив, чомуж самі себе робите вбогими? Я вас ублагородив, чомуж ви понижаєте себе" А Абдул Бага відповідає: „То не лише золотий, але й діямантовий вік, то століття світла, нова доба людської могучости. Овиди світа розяснилися а світ воістину переміниться в рай. Це ґодина зєдиненя усіх дітей людства і всіх рас!"

Проповідували гарні слова й гарні науки ріжні пророки, а люде жили все по давному, все були війни. Проповідували такі величні ідеї з кінцем 19-го століття перські мудрці, а европейські „практики" 1914. зачали світову війну і до сьогодня не в силі вийти з халепи.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ШИКАҐО, ІЛЛ. Тов. ім. Тараса Шевченка, вік. 252, повідомляє, що місячний мітинґ відбувся в четвер, 21. серпня 1924, під ч. 1950 W. Erie St., при Robey St. Є важні справи до полагодженя тому проситься всіх членів прибути на сей мітинґ — Неколай Читвінський, предс.; Стефан Новодворський, секр.

ПОЛЬСЬКА ПОЛИЦІЯ В ЦЕРКВІ НА ПОЛІССЮ.

Холмське Наше ц

Холмське Наше Життя пише:

Дня 29. червня по старому стилю і 12. липня по новому стилю с. р. у селі Удрицьку святковано Петра і Павла. По новому панському стилю у нас нікто не святкував, бо свято Петра і Павла є у нашій церкві старим і традиційним святом. До нас збиралось дуже богато людий з ріжних місцевостий і тому мі з якому раді свято по новому стилю з гмелю відбутись. Перед урочистиною і великим днем для наших селян і всеї нашої округи, себто вже 28. червня стали люди збиратись на празник, маючи на увазі, що буде служитись всеночна. На се велике свято одпуст, приїхали п.п. отці Михайло Семенюк, Іларр. Перхорович із села Ципцевич, Філярет з міста Висоцька і наш настоятель от. Вірослав Тхоржевський. Всі приїхали увечері 28. червня. Приблизно о 5. год. приходить до хати о. Вірослава комендант постерунку Утрицка і каже, що от у нього є папір від влади, що отцеви Вірославову не можна служити у церкві по старому стилю. О. Вірослав відповів: „Коли будуть люди, то я служити буду". Але всеночної не було через заборону. На другий день комендант дав розпорядженя поліції іти по всім дорогам і не пускати людий до церкви, що вони й робили, тай ще приговорювали: „ти пся креф, бандита, еще захцялесь сен модліць"? Не дивлячись на се люди стежечками зібрались коло церкви. Не обійшлось без арештів. Заарештовано торговця Гаврилюка, що приїхав поторгувати коло церкви. Поліціянти бігали, хвилювались і дуже дивувались, що вони ходили по всім дорогам, а люди таки могли прийти до церкви. Нарешті почалася всеночна. Служив о. Михайло Семенюк, бо о. настоятель вийхав зустрічати арх. Александра на стацію Річицю. Після всеночної по малій перерві почалась Служба Божа; замість соборної служив тільки один священик. Служба проходила нервово. На обличах можна було читати незадоволенне і пригнобленість, бо до церкви прийшов цілий відділ поліціянтів, які придивлялись до молячихся і щось записували.

О 10 год. замісць 2. години, закінчилася служба в церкві. Пан отці пійшли на обід, а слідом за ними командант. Зайшов до хати о. настоятеля, написав протокол і записав всіх отців.

От що робиться на нашому Поліссю.

Я тільки дивуюсь, як наш митрополит відважився при помочі поліційної влади без відома людий робити переміни святощів, з якими люди зжились віками.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО САМІ І ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО УКР. НАР. СОЮЗА!

ПРАВИЛА КУПАННЯ.

Що купання й плаванння пособляють здоровлю, це вже загально знана річ. Але й тут треба поступити відповідно до деяких правил. І так н.п. при сильнім душевнім зворушенню не купатися. Не купатися після недоспаної ночі і великої натуги. Передше треба кілька годин спочати. Не купатися після обильного обіду і випиття алькогольних напитків. До купальні йди повільною ходою. На місци розвідайся про глибину води. Роздягайтесь помало, але потім зараз іди в воду й скоро занурися. Не оставай за довго у воді, головнож, коли ти не дуже сильний. Після купання натри тіло, щоби кров ліпше кружляла. Одягайся скоро.

СВОБОДА

Одним з найбільших скарбів сего світа є особиста свобода. Чоловік віддасть все: життя, майно, лишень щоби бути вільним. Нема нічого солодшого як Свобода. Свобідно ділати, свобідно їздити і свобідно віддаватись витиченій меті свого життя. Неодна нація боролася по геройськи за свою вільність і свободу. Тесячі падали на поли бою, щоб виборати свободу своїм браттям. Ви так само і Я і всі ми постянно добиваємось свободи та щастя. Бути свобідним не значить лишень не сидіти в арешті, або лишень бути свобідним ходити по улицям. Бути свобідним значить не мати журби, незнати лиха. Дім і харч можна купити за гроші однак добитися свободи, вільности треба більше як гроший. Щож воно таке є тоді? Відповідь дуже проста. Лишень одно слово: „Здоровля". Втіхи свободи і вільности полягає на здоровлю, позаяк нема щастя без доброго здоровля, для того коли Ви хочете фактичнів бути свобідним, Ви мусите бути здоровим і чутися добре!

Медичний Центр, який обслугував тисячі пацієнтів, являється відай єдиною інституцією в Америці, що охоронює іміґранта. Він пильнує від іміґрант дістав належну обслугу, аби з него не здерто забагато і щоби йому сказати правду про те що з ним є. Медичний Центр має ОДНАКОВУ ЦІНУ $1.00 для всіх пацієнтів, включаючи звичайну пораду у як рівнож лікення. Як би ви почували себе як би ви пійшли до склепу купити певну річ за яку у вас запросили-б $20, а на другий день пійшов би ваш приятель до того самого склепу й купив би тусаму річ за $14. Чи не почували-б ви тоді себе погано? Але як би ваш приятель заплатив так само $20, як ви, то ви-б-ж були переконані, що істнує лиш ОДНА ЦІНА для всіх.

Нема потреби й казати, що обслуга оказувана пацієнтам в Медичнім Центрі є знаменита і плата номінальна через те, що тут нема погоні за зиском. Тут береться лиш стільки, щоби покрити коценні розходи і можна було вести просвітну роботу. Звичайна порада і обслуга, чи то буде перша чи дальша візита, коштує $1.00 за візиту. Береться однаково з кожного пацієнта і всі знають ту ціну так, що ніхто не платить більше.

THE MEDICAL CENTER

318 LEXINGTON AVE. (БЛИЗЬКО 38. УЛИЦІ), NEW YORK

Години: Денно від 8. рано до 8. вечер.

Неділі на попереднє замовленне.

Інституція зорганізована НЕ для особистих зисків.

ВОЛОДИМИР КОСТЕЦЬКИЙ за своїм посередництвом спродає і купує ріжного рода бизнеси, доми і фарми в ріжних цінах. — Випозичує гроші, виробляю ріжного рода угоди і контракти, залагоджую всякі справи і нотаріяльні справи. — Пересилаю гроші до ріжних країн з повною гарантією. — Уділяю всяких порад безплатно. В усіх повисших справах, если хтось другий Вас не задоволить, тоді зайдіть до мене, а певно не пожалуєте і будете дуже вдоволені. — WALTER KOSTETSKI, Notary Public, Business and Real Estate Broker, 4309 Germantown Ave., Philadelphia, Pa.

У СНІ МОЖЕМО ПЕРЕДБАЧИТИ БУДУЧИНУ?

(Славний французький астроном Каміль Фламаріон, знаний не лише зі студій на полі астрономії. Він таксамо цікавиться тайнами людського життя. Написав богато праць про гіпнотизм, спіритизм, телепатію. У журналі „Меркір де Франс" помістив Фламаріон цікаву довгу статтю, в якій доказує, що людська свідомість спосібна гляділи у будучину. Твердження своє основує на снах ріжних людей. Поняше подамо деякі приміри з його статті).

Наперед обчислити будуче у всесвіті, є зовсім легко для кожнього астронома. Підчас світової виставки 1900 р. просили мене обчислити для 20-го століття (котрий щойно зачинався) всі затьміння сонця, які буде можна бачити від р. 1900 до 2000 р. І я помістив ці обчислення у „Віснику французького астрономічного товариства" ще в листопаді 1899 року. Подав я там прикмети43-ох затьмінь. Тут не думаю говорити про цей автоматичний рух звізд, а про людські пригоди.

Коли описуємо затьміння з 11 серпня 1999 р., кажемо, місяць переходить соняшний беріг о 9-ій годині 10 хвиль, доходить в середню точку о 10-ій год. 28 мінут, а сходить із соняшного кружка о 11 годині 51 хвиль.. Говорячи так, уживаємо теперішнього часу. А воно чейже є для нас будучина, бо будемо вже тоді не живі. Та це неважне. Обчислення означується наче для теперішности. А зовсім так є і з людськими пригодами, котрі передбачується. Прим.: „Дня 7. серпня. 1812 р., битва на ріці Москві відкрила Наполеонови шлях у Москву. Генерал Тучков згинув у цій битві недалеко Бородіна" і діеслова сьогодня написані у минувшині, у перфекті; коли вони діялися булиб писані у теперішньому часі (презенс); пророк, який бувби передбачив ту подію, бувби висказав їх у будучому часі (футурум). Але минувшина, теперішність і будучина зливаються разом у малюнку пригоди і все там є, все є теперішністю у цьобу малюнку.

Три місяці перед походом Французів на Росію, графиня Тучков чула у сні, як батько виразно говорить їй: „Щастя твоє скінчилося, твій чоловік гинув коло Бородіна" Той сам сон повторився, як найвиразнійше вдруге і в трете. Ні генерал Тучков ні його жінка не знали зовсім де є така місцевість.

Всетаки були вони цікаві і слідуючого ранку почали шукати цієї місцевости на великій мапі. І вкінці найшли його. Самособою не вірили в цей сон.

А воно тимчасоме було переторогою перед майбутнім, що зовсім сповнилося. Цю пригоду оповів мені Фридрих Бассі, член інститута. Не зважаючи на свій 89-ий вік. Прийшов до мене одного гарного дня в січни 1911 р., на пятий поверх до моєї обсерваторії. Хоч сам не вірив в пророцтва, вважав вказаним оповісти мені цю дивну пригоду. Чув її від самої графині Тучков, котра до самої смерти носила жалобу за чоловіком, колиб повища пригода була одинока, то тяжко булоби нам повірити в її правдивість, без уваги на всі її автентичні гарантії. Кожен приписав би її умовну замряченню. Але ця пригода не є одинока. Я знаю, яку сотку инших подібних пригод. Наведу оден не такий драматичний й історичний, як попередній. Цю пригоду подає фільозоф Шопенгавер на доказ свого твердження про невмолиму послідовність подій.

Одного ранку Шопенгавер незручним рухом руки перевернув каламар. Чорнило вилилося на бюрко, а відси на долівку. Служниця котра прийшла зараз же мити долівку і при цьому сказала: Як то дивно! Снилося мені цієї ночі, що я мила пляму з чорнила на цій долівці і як раз на цьому місці" „То не є правда" — відповів Шопенгавер. „Як то не правда! Друга служниця може вам сказати, вона спить зі мною і я все оповідала їй". На це фільософ велів прикликати другу служницю і спитав, що снилося їй торкришці. Служниця потвердила сон.

Таке передбачування будучини трапляється частіще, як ми думалиби. Один із найцікавіших і найавтентичніших випадків є цей, який подає д-р Нільфонс Тест. Він магистрував одну жінку. Підчас одної такої гіпнотичної спроби ця жінка заявила: 1) що вже 15 днів є у благословенному стані, 2) що приведе на світ дитину передчасно, 3) що сильнійший вітрівка перелякається чогось чогось дуже, наслідком чого впаде і скине і 4) що всі заходи, щоби перешкодити цьому будуть даремні. — Її чоловік і лікар постановили критичного дня бути безперервно з нею. Не оставляли її ні на хвилинку саму. Вже й їм самим і їй виглядала смішно така обережність. Жінка сказала чоловікові, що хоче кутись іти, хай відпровадить її. Відчинила двері скрикнула й впала: перелякалася щура, котрий перебіг! Нещастя, яке прочула, сповнилося.

Нема сумніву, що часом якусь пригоду, яка щойно пійшіше має статися, передбачуємо в усіх подробицях, як найточнійше. Було то 27. червня 1894 р., відбувалися вибори Казимира Періє на президента французької республики. Три годині заки ще вибори проголошено, ще в Версалі голосували, подав вислід голосовання в усіх подробицях др. Калеткий тоді був ще молодим лікарем у Ліоні і взагалі не занимався політикою. (Періє вибрано тоді президентом 451 голосом) Припадок цей потверджують три Калетові товариші, др. Варе, др. Буше, і лікар Деборн. Вони критичного кна були з ним разом у кімнаті. Калє точно передбачив скрізняю, імя і числа три години заки проголошено вислід.

Одного літа одна з Фламаріонових сестер пійшла зі своїм чоловіком і дітьми у місточко Ножан, у департаменті Готмарн. Фламаріонів батько відпроваджував їх а мати остала в Парижі. Всі діти були здорові і ніхто за них не боявся ні трохи.. А Фламріонова мати мала сон, що одержала від чоловіка (себто від Фламаріонового батька) листа в котрім прочитала таке речення: „Мушу сповістити тобі сумну вістку: Малий Генрих саме помер, майже без ніякої недуги, наслідком корчів". Фламаріонова мати пробудившись, сказала сама до себе: „То лише сон, мара, неправда". Вісім днів опісля лист від Фламаріонового батька містить дослівно таке саме речення. Самособою такого кінця ніхто не міг передбачити. Ця дитина була зовсім здорова. Подібне приключилось одній російській жінці. Вона в сні бачила, як до її кімнати ввійшла її мати й кликнула: „Оля, не бійся, в коморі огонь". І слідуючої ночі її мати нечайно пробудилася ввійшла в її кімнату і крикнула ті самі слова, що їх дочка чула у сні.

Вдова генерала Тучкова. Шопенгавер, др. Тест, др. Кале, Фламаріонова мати, молода російська жінка дають нам 6 позитивних точних, незаперечних звищ, які доказують, що будучину бачимо на перед.

А ось ще один примір, так само незаперечний. Оставив його Реніер, батько славної французької вченої Марти Реніер. Було то 1869 р., підчас плебісцита. Одної ночі снилося Реніерові, або радше був то страшенний привид. У цьому привиді Реніер був жовніром. Була війна. Відчував усі прикрости военного життя: походи голод, жагу, чув прикази стрілянину, гуркіт гармат, бачив, як біля нього падали вбиті і ранені, чув їх стони. Нараз найшовся у якійсь околиці, в якімсь селі, де мусіли видержати грізний наступ неприятеля, а то були: Пруськи, Баварці і кіннота (баденські драгони). Треба замітити, що досі ніколи Реніер не бачив таких одностроїв,що тоді не було й мови про війну. Нараз побачив одного французького офіцера, як виліз на дзвіницю сільської церкви, з далеководим, щоби бачити рухи неприятеля. Потім зліз зформував Французів у атакуючу колюмну, велів трубіти до наступу, Французи йдуть вперед до наступу із багнетами на пруську батерію. У цій части сну, коли стрінулися з артилеристами батерії бачив Реніер, як оден із артеленристів ударив його по голові, так сильно, що розрубав її. І ще на яві відчував великий біль у голові. Впав з ліжка і вдарився у нічну шафку. І глянь цей сон здійснится 6-го жовтня 1870 р. Все сповнилося, ожиотворилося: селр, школа, церква, командант вилазив на дзвіницю, щоби приглянутися неприятельським рухам, повів Французів до наступ у івони йшли на багнети на пруську батерію. Реніер дістав удар плазом шаблі у бік. (Удар певно вимірив був Прусак у голову).

А отсей сон оповів Фламаріонови його приятель А. Сорель Про віродостойність його каже Фламаріон годі сумніватися. 1911-го року снився цьому Соредеви сон, який переніс його в околицю зовсім не знану. На невилочному горбі, якого сліди ни були порослі свіжою травою, побачив він велику будівлю середньовічних форм, на-пів шляхотський дворець, на-пів укріплена фарма. Оточений великими мурами скривленими від старости. Левадою плив голосний потічок. Тут черпали воду якісь люде, мабуть вояки. Инші розкладали огонь, а подалеки рядами поклали рушниці в піраміди. Ці люде були заодягнені в якісь чудні одностроі, блідо-синьої краски, яких ще ніколи не бачив. Сам оповідач був в старшинському одностроюю. Давав прикази в справі розтаборення цілий день опісля роздумував над цим дивним сном. Пізнійше й позабув про нього. Але війна що стільки змін принесла, зробила з оповідача офіцира за кілька місяців. Його полк був 1918 р. на відпочинку за фронтом Об (Айве) повів там на вправи своїх вояків 1919 річника. Баталіон маширував із самого ранку. Біднярі жовніри в синіх одностроях з трудом зносили спеку. Тисячі таких ніг збивали хмари пилу, так, що взагалі можна було розглянутися в околиці. Дістав приказ розтаборотися перед мурами „двірця", котрий є — як сповістив вістун — двіста кроків на право від дороги. Видав приказ четарям, а сам пішов до команданта баталіону. Кілька хвиль опісля, найшов свій відділ поза двома рядами яблунь, котрі заслонювали дворець. То була левада, що піднималася легко в гору, вся вкрита цвітами: мури, вежі, все було зовсім таке, яке бачив тому сім літ у сні. Але не було цього голосного потічка і монументального входу. коли запримітив цю ріжницю, питається його один підстаршина, відкіля люде возьмуть води. „Таж з потока, —відповів із осьмихом. Підстаршина глянув на нього счудовано. А Сорель додав: А так, коли потока нема на цім боці, напевно буде позаду. Нумо за мною!" Обійшли праву вежу і найшли веселий потічок, плив по мохом оброслим камінню, а посередині Мури великі монументальні ворота зовсім, як ті що їх бачив у сні, з стовпами із цегли. Два перші старшини найшли вже були потік, посклали рушниці у піраміди здовж муру під котрим поляглено вже було богато вояків щоби відпочати. Образ це був зовсім так, як тамтой у сні. Сон цей потвердила і Сорелева жінка і батько Сореля.

Фламаріон має сотку таких приміров, які доказують, що будучину можна часом передбачити. Деякі фільософи метафізики (як прим. Рібо), поясняли таке „глядання в будучину" що кожда людина фактично мала собі час, инший, як прим. знавці снів (Деляж), взагалі не признають цієї появи і т. д. Та на думку, здогади (гіпотези) цих вчених зовсім не в силі доказати, що „глядання в будучину" то незаперечний факт. На доказ подає Фламаріон сон, який мав його знакомий Павло Леру. В 1868 р (Леру було тоді 17 літ) жив він у свого вуйка торговця харчовими продуктами при вул. Сан Рош. Одного ранку оповів йому вуйко, що снилося йому, будьтоби стояв на дверях і глядів, в напрямі вулиці Нев де Пті Шамп і що побачив міський омнібус, який задержався перед дверми, ма його торговлі. Із омнібуса поїхав дальше і їхала ним іще одна жінка, задягнуте в чорне, на колінах держала кіш. Павло Леру і вуйко сміялися з цього сну, бо он не мав в собі ніщо реального, бо тітка ніколи не зважилабся їхати омнібусом сама на дальшу віддаль. Колиб хотіла відвідати своїх дітей, написалаби до когось найрадше до вуйка, що приїхав би на залізничий дворець і відвіз її фіякром. Тимчасом іще того самого пополудня вуйко вийшов на двері зовсім безпляново станув у дверях і глянув у напрямі вул. Нев де Пті Шамп. Тоді побачив омнібус, що заразз задержався перед крамницею. В омнібусі було дві жінки одна, то бабка Леру, зійшла з омнібуса, а друга поїхала дальше омнібусом, зовсім, як у сні, цебто зодіта чорно з кошиком на колінах. Подумати лише, як счудувався вуйко. Бабка Леру хотіла їм справити несподіванку. Тоді вуйко оповів їй свій сон. Леру думав, що тітка підчас безсонности рішилася, що з місця поїде до Парижа ще цього дня і не звідомляти буде про це нікого.

Всі ці наведені приміри доказувалиби, що будучину можна передбачити. Самособою, є доволі таких, що не вірять цьому і заперечують усе. Та заперечення неважні. Фламаріон ні трохи не сумівався у проповідування будучини, бо студіює ту науку (телепатією) ще від 1870 р. Около вісімдесять доказів на те подав Фламаріон у творі „Незнане". І подає ще нові приміри.

Знаний вчений Шарль Ріше описує два приміри передбачення будучини, які йому гіпнотичним медіям. Молода жінка Аліція сповістила Решетови дві події, заки вони ще приключилися. Ось що каже Ріше: 10-го грудня 1886 р. говорила мені, що небаром хтось захворіє тяжко" Чи то хто з моїх дітей, чи хто небудь із моїх свояків, або хто із моїх приятелів?

— Ні, ніхто не сміете легковажити цеї недуги, бо спричинить вам богато неприємностий. То ніхто з вашої рідні ні з ваших приятелів, ні жінка ні дитина. — Потім іще додала такі слова, котрі я на місці дослівно записав: „Буде мати доводі велеку горячку, корчі, жолудкові болі, тут, (при цьому хопилася під ребра) буде вестоїм сильне змучення, недуга захопить голову"

Вісім днів пізніще около 18. грудня, мій приятель Евжен Йонг (котрого Аліс зовсім не знала) директор часопису „Реві Бле", хоч був здоров ненадійно занедужав горячкою, а опісля мав болі у жолудку. Хороба скоро розвивалася. По слідував, якийсь від отроєння котра жінці пошкодилася на мозок. Йонгова смерть спричинила мені великий клопіт. Я мав богато праці наслідком ненадійної смерти співробітника. Мало що не втратив мого місця директора „Реві сцієнтіфік", котрий виходив разом із „Реві Бле". Друга пригода ще більше незвичайна. Подає її Фламаріон за Рішетом. Він оповідає дослівно таке: „Я звичайно пускав мій Медій (п-ю Аліс) кілька годин в гіпнотичному сні, підчас якого була зовсім непорушена. Я думав, що коли вернуся через 2—3 год., її сила передбачування буде сильніще і більше розвинене. І одного разу коли я так вернувся она сказала мені: Ви страшно. Тут і тут будуть людже. Вона мені показала, як вколо мене буде чотирох пять людей. То мене ні трохи не збентежило, бо я ніколи не розгніваюся, але раз у раз повторювала ті самі слова і сама при цьому так схвилювалася, що я вкінці мусів пробудити її. Було то о 14 год. в середу Тогосамого дня, около 18-ої год. пішов я до редакції „Реві Сцієнтіфік" на бульвар Ст. Жермен, щоби перевести коректи разом із редактором Анрі Ферадї, директором Реві Бле". Ми сиділи при своїх столах, коли раптом погуделі в хвилю свою. Нараз прийшов один співробітник журналу. Він глянув на нас трохи здивовано. Я сказав йому: „Оставте нас лише кілька хвиль у спокою, зараз скінчимо". Якийсь час походив він собі по кімнаті, а ми читали наші коректури. Нараз мусіло йому щось незвичайного впасти на думку, чого й сьогодня не можу пояснити собі. Він станув перед Анрі Фарарі й озвався до нього: „Ви на мене робите враження, як когут на купі гною, і знаєте забірайтеся до чорта!" Ще сьогодня бачу Ферарія, як стояв нимий збентежений не розумів причуднього нападу. Тоді мною оволоділа страшна лють, я вдарив об стіл і скрикнув: „забирайтеся геть, як сміете обиджати!" Я скочив до дверий і відчинив їх широко. Тогож вечера післав мені добродій Х. листа, в якому визивав мене на двобій. (То був перший і останій визов на двобій у мойому життю. Самособою, на листа я не відповів; кілька літ опісля я навіть запризнав з добр. Х Та в цілій справі не важна ця глупа пригода, як радше це, що я розсердився, що мені предсказала Аліс".

Ось іще одна пригода, котру Ріше подаєза д-ром Фоасом. Приключилася вона знаному командантови твердині Вінсенс Домесніеви. Баронава Домесніль оповідала мені, що Пер Домесніль, тоді адютант, постановив відвідати славну ворожку, мадам Ленорман, яка тоді була в моді. Щойно ворожка розложила карти, викликнула перелякана: „Ах проби! Яке це вас жде нещастя! Ще сьогодня будете в нещастій й збете одного чоловіка!" Домесніль й не думав тоді про якусь суперечку, тому не вірив ворожбі. Але мадам Леноман обстоювала при своїм, заявляючи, що нещаслива пригода таки приключиться. Молодий офіцер оставив її на те. Рішов до касарні була темна ніч. Як прийшов на вулицю Гарансієр, один лінійний офіцер, котрий дуже ненавидів аристократів, зайшов йому дорогу із міцна визвав його на двобій. Домесніль був звісний із хоробрости і щастя були загально звісні. В Єгипті дістав прізвище „Браво", а Наполеон казав про нього, то є хлопець. Та тепер Домесніль, згадавши ворожку Ленорманд, сказав, що тепер не може битися, що вже відтрублено вечірню зорю. Але напасник не зважав на все. „Нещасливче! — викликнув Домесніль — коли будемо поєдинкуватися, то я тебе вбю!" Одначе офіцер дальше зневажав Домесніля й ударив на нього. Так Домесніль був примушений боротися з ним мимо перестороги вбиватися шаблею".

ПОЗІР: НОРТТЕМПТОН, ПА.

Заходом читальні Просвіти ім. Івана Франка в Норттемптон

відбудеться представлення

ЦИГАНКА КРАСАВИЦЯ

в гали Укр. Правосл. Церкви

В НЕДЛЮ, 17. СЕРПНЯ, 1924

Початок о годині 7.30 вечер.

На се гарне представлення запрошується всіх Українців як місцевих так і околичних. Представлення відіграють найлучші сили читальні „Просвіти ім. Івана Франка" в Норттемптон.

Комітет Читальні.

191

CUNARD

Галичани, відїзджаючі на короткий час до краю у відвідини, не більше як рік, будуть впущені назад до Зчучених Держав без всякої перешкоди що до квоти.

ДО ГАЛИЧИНИ

в найкоротшім часі кожду серелу на 3-ох поспішних кораблях

БЕРЕНГАРІЯ АКВІТАНІЯ

МАВРЕТАНІЯ

(через Шербур і Саутемптон)

Коли хочете спровадити свої родину з Галичини, замовляйте тепер сертифікати. Наші офіси в Галичині радуть Вам необхідні вказівки і поради. Всім пасажирам Это) Галичанам оби такти чесности і ціни без порівнання. За інформациями звертайтеся до місцевих агентів або до

CUNARD LINE

25 BROADWAY NEW YORK

СОЛІТЕРА НЕ МОЖНА ВБИТИ.

Пробуючи вбити Солітера в організмі неможливо, щоб не уникодити організму. Усунути солітера з організму, спричиняючого тисячам передчасну смерть, мусите вживати средстаа, яке зробить-ся-ж так хорим, що не взмозі буде опертися і вкінци мусить усунутися. Богато мущин і женщин та дітий хорують на їх правдива хороба є Солітер, котрий так бушує як раз тепер. Правдиві ознаки паразита суть відпадки частями, похожі знаки, втрата апетиту, обложений язик, горячка, біль жолудка, чрева і ніг. Завертя в гортанці, чате плюте, несмак, гази, чутте повання в жолудку і кишках аж до горла, нестравність, завороти, біль голови, умлівание, нервуватість, темні знаки під очима, Жовта шкіра, втрата ваги, знеохота до життя, праці, без змбіці, все ліниві. Laxtan є знаменитий на солітера, приготовлений так що не пошкодить чоловікови а поможе. Коли хочете бути здоровим знова, замовіть собі Laxtan сейчас за $10.48. Ви не можете заплатити заборгато щоб позбутися сего монстера, підчас коли дешеве лікарство може пошкодити Вам. Laxtan продаєся лише у Laxal Med. Co., 848 Laxal Bldg., Box 963, Pittsburgh, Pa. Найбільшть літа. На всякуповане пачки додайте 25 цнт. більше.

NEW YORK HAMBURG

United American Lines (HARRIMAN LINE)

HAMBURG AMERICAN LINE

НАЙКОРОТША ДОРОГА ДО ВСІХ ЧАСТИН УКРАЇНИ

Відїзд кождого тиждня з нових люксусових кораблями "Resolute", "Reliance", "Albert Ballin", "Deutschland" маючі І. ІІ. А ІІІ. клясу, популярні кораблі "Mt. Clay", "Cleveland", "Hansa", "Virginia" і "Westphalia", мають кабіни і ІІІ. клясу. Ввічлива обслуга, знаменитий миле окружение.

UNITED AMERICAN LINE

35-39 Broadway.

New York, N. Y

або уповажнені агенти.

ПАТЕНТИ

Безплатно пішлемо наш прегарно ілюстрований патентовий підручник. Пишіть до него днесь по українськи.

В справах патентування винаходів і продажі патентів звертайтеся до скорих і уцтивих патентових вказівок на адресу:

BRYANT & LOWRY

310 VICTOR BLDG.

WASHINGTON, D. C.

Зарекомендовані A. M. Wilson, Inc.

СТЕФАН І. СВУСЯК

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга чесна і дешева. Достарчується автомобілі на весіля, хрестини і другі оказії. Удавайтесь до свого!

Офіс:

77 Morris St., Jersey City, N.J.

Tel. Montgomery 1745

45 Prospect Av., Yonnna, N.J.

Telephone 540

ФАРМИ!

ФАРМА 300 акрів, 157 засіяних, 40 грубого ліса, ріка, великий сад, дім з 8 кімнат, всі утвіження, 8 зайвих будинків, вся фармерська машинерія, трактор, авто, 26 коров, 14 кіньок, бик 4 коні, стадо курий; 2 газолінові дійниці; продаємо по причині старости дешево. Ціна $12.500, готівкою $5.000.

Фарма 118 акрів, 76 засіяно, решта ліс і пасовисько, сад, дім з 10 кімнат, 6 великих будинків; 8 коров, 2 коні, 350 курий, 400 курят, 4 кіньки, фармерські машинерія. Ціна $4.600, готівкою $2.000. FILIPOWSKY, 3833 E. Mar... New York City.

ФАРМА 269 акрів, 159 орного поля решта пасовисько і грубий ліс, велика ріка, великий сад, дім з 11 кімнат, всі будинки, другі забудування, всі машини, 20 коров, 6 кіньок, 30 рясних коров, бик, 3 коні і всі потрібні машинерія, дві ями на великого міста, школа при фарми. Ціна за все $7.000, готівкою $3.000.

Фарма 75 акрів, 55 орного поля, решта пасовисько і ліс, ріка, сад, дім 9 кімнат і 5 других будинків, електрика і вода у всіх будинках, 10 штук худоби, 2 коні, 200 курий, всі машини і вози, одна миля до міста, на добрій дорозі. Ціна $4.000, готівкою $2.000.

M. PISARKO,
116 E. 7th Street, New York City

ПРОДАМ свою 103-акрову фарму, на котрій я є 14 літ, а через брак помочи хочу продати; з того 30 акрів грубого будівничого ліса, разом з пасовиском, земля чорна рівна і без каміня, будинки ноні по 9 літ, дім на 9 кімнат, студня і своя ріка, школа при фармі, 6 добрих коров, 2 коні, безрога, стадо курий, 6 акрів баралолі, 15 корин, 15 ніяса, 5 гречки, 40 тонів сіна, великий огород, всякіма машинерія, миля від міста і колеї, чистого приходу маю до $1.800 річно, продам все за $4.800, вплати $2.000 і по $100 річно. Властитель: M. MAVIOSZYN, Box 593, Broadalbin, N. Y. 185-91

ФАРМИ! ДОБРА НАГОДА! ФАРМИ!

Фарма 104 акр, з того 30 акрів грубого ліса, решта орна земля і сіножать, дім на 8 кімнат, 2 великі барни і другі забудування, 9 коров, 2 добрі коні, 1 бик, 6 кіньок, 2 безрогих, стадо курий і качок, 30 пнів пчіл, великий урожай, 12 акрів ніяса, 6 акрів жита, 4 акри картофелі, 5000 головок капусти, земля чорна без каміня, возу, упряж, всі машини до фарми, електрика у всіх будинках, 1 миля від фабричного міста. Ціна $6.500, готівкою $3.300, решта на сплати.

Фарма 56 акрів, 8 акрів цукрового ліса, дім на 7 кімнат, 2 барни, 4 корови, 2 кіньки, 2 добрі коні, 5 безрог, 100 курий, вози і упряж, всі фармерські машини, великий урожай. Ціна $2.700, готівкою $1.300, решта по $100 річно.

Фарма 24 акри, дім 8 кімнат, барна і другі забудування, 2 коні, 1 корова, 2 безрогих, кури, віз, косарка, грабарка, і все що потрібно до фарми, одна і пів миля до міста. Ціна $1.600, готівкою $1.000, решта по $100 річно.

Голосітись до: **CHAS. BELETSKY, Broadalbin, N. Y.**

ДЕШЕВА ОФЕРТА: фарма 48 акрів на стейтовій дорозі, з гарним 7-кімнатовим домом, 5 других будинків, красна земля, 8 акрів ліса з рікою, близько містечка і школи. Ціна $4.300. Також потребую агента, котрий буде мойо представником. Пишіть по англійськи: **J. KERSTNER, 27 Brown St., Flemington, N. J.** 190-93

НА ПРОДАЖ фарма 68 акрів, добрі будинки, стак, тульца, машинерія і бізнес з дровами, став з рибами на фармі, близько шап, сторів і міста. Може замінити за дім або який другий бізнес. **STANLEY NYCHAY, Stafordville, Conn.** 190-91

ВЛАСТИТЕЛЬ ФАРМИ у Східному Канектікат наслідком старости продасть дві фарми; продасть дешево і жадає лишень $1000 готівкою або і меньше. Тут є досить богато краю у українських і російських фармерів, всім поводиться добре.

Пишіть до: 189-91
J. CHARMATZ,
R. F. D. 5, Norwich, Conn.

ФОРМИ

в Нью Йорку і околиці продано на вигідні сплати.

По інформації звертайтеся до:

S. KOWBASNIK
366 Ave. A, bet. 19th Street
NEW YORK, N. Y.
Офіс отворений від 6 годині рано до 8 вечер.

ФАКТИ І ВРАЖІННЯ З ЛОНДОНУ.

(З берлінського „Укр. Прапора").

Як відомо з попереднього числа „У. П.", я виїхав до Лондону, щоб навязати зносини з англійськими політичними кругами в справі визволення західно-українських земель зпід польської окупації. На основі порозуміння з представниками білоруських і литовських організацій заступав я також справу білоруських і литовських земель під польською окупацією.

Я очевидно не можу назвати осіб, з якими відбув конференції ані передати змісту тих конференцій. Можу тільки подати в загальній формі факти і враження.

Перше всего час, в якім я прибув до Лондону, мало пригожий для такої справи. Тепер кінець політичного сезону, отже кождий, хто займається політикою, має аж за багато справ, які хоче покінчити. При тім всю політичну увагу займає справа англійсько-французького порозуміння щодо німецьких репарацій.

Чомуж вибрано такий час? Бо швидше було годі, а відкладати на осінь значилоби ще припізнювати справу.

В конференціях, які мені доводилося мати, зустрічав я знання справи, що треба приписати акції представництва Уряду Президента Української Національної Ради в часі перед 15. марта 1923.

Се стверджували мої англійські співрозмовники, які з приданнем висловлялися про ту акцію.

Та до сього признання долучалося здивування, чому ми, що так енергічно заступали нашу справу до 15. марта 1923 р., зараз після рішення Конференції. Амбасадорів нагло припинили всяку акцію, зникли з Лондону й досі не давали ніякого знаку життя. Се всі зрозуміли як примирення з долею і резиґнацію з дальшої боротьби проти Польщі.

Там, де урвалася наша праця, вривається також знання справи. Про теперішній стан українських земель під Польщею менше знають. Поважні політики зустрічали мене запитанням: „Як там тепер у Вас? Чи ліпше? Чи маєте автономію?"

Коли в нашій акції була перерва, Польща працювала. Сліди сеї праці зустрічав я всюди.

Тугут з „Визволеня" і панове з П. П. С. не щадили красок, щоби змалювати Польщу в якнайліпшім світлі. Особливо Українцям вони признавали й „широку автономію" і „ревізію границь" — все очевидно „в слушний час". Білорусинам готові також усе признати, але ті ще „не доросли". Тільки про Вильну рішучо заявляли, що не віддадуть сього „польського міста". Бо за Вильною стоїть литовська держава, яка „щедрих" панів моглаби взяти за слово, отже тут вони не були такі щедрі.

Сею своєю „щедрістю" зробили вони добре враження. Скрізь мені вказували на те, що як польські ліві партії під проводом Тугута прийдуть до влади, тоді і для „меншостей" настануть ліпші часи.

Вдаряли, також у всекраїнську струну, виказуючи, що доки Велика Україна поневолена большевиками, не можна рішати української справи. Тому треба оставити в Польщі теперішній стан.

Очевидно, використовували також наші внутрішні спори, представляючи, що Українці розбиті на ріжні групи, не мають одної політичної лінії, а ні не знають, чого хочуть.

Ще одно, характеристичне особливо для поступовців-соціялістів. Представляли вони справу зовсім „по шляхетськи": Українська народня маса — мовляв — примирилася з Польщею і успокоїлася, а тільки невелика ґрупа інтеліґентів сіє несупокій і в краю і на міжнароднім полі. Очевидно, найбільше дісталося „еміґрантам".

Розуміється, треба було збивати всі ті польські твердження. З окрема треба було виказувати, що всі ті польські обіцянки „автономії" та инших благ, се спеціяльний польський виріб, призначений на заграничний експорт.

Зміст усіх конференцій був приблизно такий: Польща дає найліпший доказ своєї волі тим, що нехтує навіть ті мінімальні зобовязання, які накладає на неї рішення Конференції Амбасадорів. Та хочби вона ті зобовязання виконувала, се положення народів, поневолених Польщею, не змінилоби, бо ті зобовязання зовсім недостаточні, щоб дати тим народам охорону їх національного життя і розвитку на час їх оставання під Польщею. Цільсих народів визволитися зпід Польщі. Західні держави моглиби їм помогти осягнути сю ціль через ревізію рішення Конференції Амбасадорів.

Ось так політичним кругам Англії, починаючи від премієра і кінчаючи журналістами, пригадано, що існує питання народів, поневолених Польщею, як питання міжнародньої ваги, що Українці, Білорусини й Литовці з приналежністю до Польщі не примиряться, і ніколи не примиряться, що коли міжнародний світ хоче пацифікації Европи, мусить перед тим помогти тим народам визволитися зпід Польщі.

Сей факт, що згадані три народи виступають одним бльоком проти Польщі, що Українець виступає не тільки від імени Українців, але також Білорусинів і Литовців, зробив очивидне враження.

Устні конференції доповнила записка, яку роздано в числі понад 40 примінників.

З преси „Manchester Guardian" з 1. с. м. помістив прихильну записку про цілу мою прицаду до Лондону. Далі мають появитися у кількох часописах довші статті.

Як з одного боку Англійці не одушевляються Польщею і мають зрозуміння для визвольних змагань народів, поневолених Польщею, так з другого боку на теперішній момент уважають справу мало актуальною.

З сього вивід, що ми мусимо її зробити знов актуальною, як через політичне становище краю, так і через пропаґанду на міжнароднім полі.

Як дивляться в Англії на Польщу і в звязку з сим на справу визволення Українців, Білорусинів і Литовців зпід Польщі, — наведу слова одного впливового політичного письменника, який знає відносини у східній і середущій Европі і взагалі вважається в Англії і поза нею знавцем міжнародніх питань.

„Ваша справа — говорив він — дуже важка. Ніхто не хоче її підіймати, бо се значилоби піднятя ревізію польського питання в цілій ширині. Та я думаю, що до такої ревізії мусить прийти. Не лежить ані в інтересі західних держав ані того ладу, який вони завели в середній Европі, щоби Польща знова зникла з карти Европи. Одначе така Польща, яка тепер істнує, не може вдержатися і тому, коли хочемо вдержати Польщу, мусимо перевести ревізію границь Польщі. Тепер реально годі Вам богато помогти. Але мусите витревати аж до часу, коли Польща попаде через свою політику в таке скрутне положення, що потребувати ме нашої помочи. Тоді ми їй скажемо, що так дальше бути не може, що ми не можемо брати на себе тягару охорони держави, яка своєю політикою робить собі довкруги самих ворогів. Тоді прийде Ваш час. Але мусите працювати, щоби світ знав про Вас і Ваші змагання."

Про сю потребу постійної пропаґанди на міжнароднім полі говорили всі.

Словом, коли не можемо, щоби світ про нас забув і вважав нашу справу домашньою справою Польщі, мусимо в усіх центрах міжнародньої політики зорґанізувати в широких розмірах постійну акцію, яка малаби за собою авторітет краю.

Те, що тепер зроблено в Лондоні, се тільки дуже скромний початок. Щоб була з того користь, треба постаратися, щоб тут міг працювати постійний делеґат.

Лондон, 7. липня, 1924.

Проф. Др. М. Лозинський.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Повідомляємо Читачів і всіх прихильників в Нюарку, Н. Дж., що ОФІЦІЯЛЬНИ ЗБОРИ в справі Укр. Нар. Дому в Нюарку, відбудуться в неділю, 19 серпня о год. 8. вечером в гали Голубка, під 150 Court St. Newark, N. J. — Проситься всі Товариства, щоби вислали своїх делеґатів, або представників на ті збори. — Тимчасовий Виділ Укр. Нар. Дому: Т. Костів, секр. Крук, секр. 191

НАДЗВИЧАЙНА ОФЕРТА ДЛЯ ОСЛАБЛЕНИХ МУЩИН.

Потребуєте післати нам лише 60 цент.

Ослаблені і нервові мущини будуть виліковані радикально і раз на все при помочі середника НОВО. Се, можна сказати, чудесний середник який вже вилічив тисячі хорих мущин. Коли ви хорі, коли вам докучує нервове ослаблення, коли ви стратили силу, коли маєте мелянхолію, зимні руки і ноги, біль голови, затвердження, дисперсію, хроби нирок, [illegible] і острах позбавити перевагу, коли другі робить, будете здоровими при помочі середника НОВО. Се середник в розмірно короткім часі [illegible] вас сильними, здоровими і щасливими, що будете всилі вживати всіх приємностий життя. На доказ, щоб вас переконати, що середник НОВО дійсно се доконає, вишлемо вам даром засіб того середника, який вистане на 15 днів, коли прищлете нам свою адресу і назвиско, а також 60 ц. почтовими марками, або готівкою, на оплату почти й пакованя. Просимо звертати увагу на се, що се не мала пробна пачка, але повний засіб, який вистане на 15 днів, а який дуже часто вже приносить повне вилічене. Се оферта важна лише на обмежений час. Тож напишіть до нас негайно, подаючи, в котрій газеті ви бачили се оголошене, а ми сейчас вишлемо вам згаданий середник. 91,7

NOVO COMPANY
Box 33, Dept. 23, Brooklyn, N. Y.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часопису „Свобода" треба рівночасно враз з оголошенями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути присилана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 ц. коли таке оголошене має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем виходженя їх в часописи, так що коли вимагала сего потреба, був час порозуміти зі сторонами. Сторони котрі не сходять приспосабатися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що поміщено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

Франсоа Рабеле.

КІНЬ І ОСЕЛ*)

Тому яких двацятьтри місяці в околиці Шастельро. Конь одного тамошнього шляхтича виїхав ранком у квітні з кіньми на прохід. По дорозі стрінув веселу пастушку, що

в тіні при корчі
пасла свої овечки
з ослом і кількома козами. Він почав із нею кокетку і [illegible] вговорив її, щоби сіла позад нього оглянути його стайню і перекінчує [illegible] хвіт богата. Коли обоє так балакали, звернувся кінь до осла і сказав йому на вухо (бо то якраз був рік, коли звірята то тут то там уміли говорити): „Довгоухий, ти бінього нещасливий, жаль мені тебе. День у день мусиш гарувати, бачу це по твойому витертому хребті. Воно, само-собою, похвальне, бо то вже Господь сотворив тебе для служби людям. Але ти добрячий осел. Та так зле ти вичищений, вишкорабаний згреблом і їсти дають тобі мало — то вже трохи зма жорстоко і дуже нерозумно. Тиж зовсім розкуйовджений, заболочений, сухий як веретено, а тут ніщо не пістаєш їсти, лише остінгаєш і будяче. Тому, осле, запрошую тебе, біже за мною, а побачиш, як держать і кормлять нас, — нас із природи призначених до війни. Попробуєш уже собі раз цього, що я маю щодня".

— Ай, — відповів осел — запрошення приймаю радо, пане кінь.

— Нема що „конювати" — сказав кінь — ти сам кінь, ти осле!

— Не гнівайтеся, — сказав осел — але ми глупі селюхи не знаємо висловлюватися так гарно й елеґентно. Та що ти для мене виявляєш таку велику ласку і почесть, послухаю радо й здалека ступати-му за тобою. Бо инакше дістаися би мені буки, а шкура на мені вже й так облізла.

І як лише пастушка сіла на коня, осел пустився слідом за коцем. Постановив собі конче бодай раз добре наїстися у чужій стайні. Коньох, як побачив осла, казав парубкам вилами від гною вигнати його й добре вигарбувати йому шкіру. Осел, як почув це, поручився свойому опікунчому богові Нептунові й мерщій давай втікати. При цьому думав собі, бурмотячи:

— Правда його, не мені до казяйства великих панів. Природа сотворила мене лише для вбогих людей. В одній своїй байці вже давно сказав мені це Езоп. То було нахабно, що я прийшов сюди. Найкраще буде, я заверну, а то ще наворуть мені бобу.

Пастушка, як побачила, що осел втікає, сказала крюхови, що то її осел і просила, щоби не робили йому кривди. А як ні, то і вона забереться і не заглядне до його хати. Тому коньох казав дати ослови стільки вівса, скільки зможе зісти, хоч би коні і вісім днів мусіли за те голодувати. Та не так легко було звабити назад осла. Могли так хлопці Бог зна якими добрими словами приговорювати, кликати: „На, на, сірий!" він відповідав: „Ні, я боюся". Чим принище в говорювали вони осла, він тим більше поровився, скакав і погукував попри це. І все було би на даремно, як би пастушка не порадила їм вимахувати високо ситом із вівсом і при цьому кликати його. Вони так і зробили. Осел у цюк мить обернув голову і сказав:

Вівса? хотів би я — ґралів ні! Так, таки так!

І при цьому співав милозвучно. Ви знаєте, який приємний голос у цих аркадійських звірят. Тай завернувся.

Як лише прийшов, завели осла до стайні біля великого коня, вичистили щітками, зграблами, дали свіжу підстілку, що аж до черева сягала, а в ясла наклали повно сіна, дали вівса, ще й парубки насамперед пересіяли його. Осел приглядався їм при цьому, нащуривав уха, наче хотів сказати: „Я зім і непересіяний, не треба аж такої чести".

Попоїли, а потім кінь питає осла:

— Ну, ти бідняко, як тобі живеться? подобається тобі початунок? А ти ще давав проситися! Щож тепер скажеш?

— На фіґу, через яку Філемон задавився від сміху, як один із моїх предків зів її — сказав осел — то чистий цукор, пане вороний. Та всетаки щойно половина вдоволення. Чи ви, панове коні, не виходите тут собі куди завгодно?

— Як то куди завгодно Ти шлапаєш! — сказав кінь. — А щоб тобі носатизна! Ти, сірий, думаєш, що я осел!?

— Ха, ха, ха! — відповів осел. — Мені якось тяжко приходиться висловлюватися мовою двірських коней. Я хотів спитати, чи ви також деколи пасетеся, панове коні?

— Говори тихіще, сірий, — сказав кінь — як почують тебе парубки, вигарбують тобі грлями шкуру, що вже відійде тобі охота зачинати таку балачку. Ми тут і не показуємо цього, а то вони зараз гатять. Та зрештою жиється нам по королівськи!

— На вюки, що їх мушу двигати, — сказав осел — коли так, то я гарненько дякую тай кажу: тьфу! на твою підстілку, на твоє сіно і на твій овес! Так я хвалю собі будяче в полі, там до вподоби можна пастися. Ліпше менше зісти, але лише пасти своє власне, така в мене вдача! То наше сіно і наш овес. Ах, пане вороний, любий приятелю! Коби то ти бодай раз побачив як ми на ярмарках пасемося, аж піря літає довкола, а наші селянки продають поклядки і кури!

Сказав це осел і розійшлися.

*) Це оповідання вийняте з славної книжки французького письменника Рабеле (1483—1553), п. з. „Гаргантуа і Пантаґрюель".

ДВА НАЙКРАЩІ І НАЙБІЛЬШ НЕОБХІДНІ СЛОВНИКИ!

Б. ГРІНЧЕНКО: „СЛОВАР УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ" В 2-Х ТОМАХ РАЗОМ 2180 СТОРІН—6 ДОЛЯРІВ

М. УМАНЕЦЬ І С-КА: „СЛОВАР РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ" В 1 ТОМІ, 1040 СТОРІН—3 ДОЛЯРИ

Прегарне підручне видання, у твердій обгортці (ціле полотно з витисками)! Повне 2-е видання давно вичерпаного першого накладу. — Необхідні книжки кожному ученикові, вчителеві, професорові, кожному інтелектуальному робітникові й взагалі кожному українському інтеліґентові, що повинен плекати чистоту рідної мови!

Дістати можна в книгарні Свободи.

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ВИЙШЛА З ДРУКУ **ВИЙШЛА З ДРУКУ**

НОВА ТЕАТРАЛЬНА ШТУКА

МУЖИК ПАНОМ

КОМЕДІЯ В ПЯТИ ДІЯХ

(Переклад з данського М. Ценевенка).

**ЦІНА — — —